

Голас Прадзімы

ВЫДАНИЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЙЧЫНІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ
№ 46 (1155)
Лістапад 1970 г.
Год выдання 15-ты
Цана 2 кап.

307 — оплачана по расчысту
ДІПЛОМ ГСП
Красноярмейская 9
Інстытута ім. Леніна

БЕЛАРУСЬ — СУОМІ

Хіба таму, што я з такога краю,
Які не перад кожным раскрывае
Адразу характава сваіх прастораў,
Лясоў, далін, узгоркаў і азёраў, —
Мне спадабалася зямля Суомі...
Максім ТАНК.

нашага краю, што абодвум народам нялёгка, было здабываць хлеб у барацьбе з суровай прыродай, невялікая краіна на поўначы Еўропы, у якой жывуць мужныя і працавітыя людзі, даўно вабіла да сябе беларусаў.

Яшчэ ў 1910 годзе Фінляндыю наведаў Янка Купала. На старонках «Нашай нівы» ён расказаў сваім землякам аб «Фіншчыне дзіўнай», аб яе народзе, у побыце якога многа рэчаў, «вельмі падобных да вырабаў нашых беларускіх хлеба-робаў».

Услед за Купалам краіну Суомі наведалі Браніслаў Тарашкевіч і Цётка, якая надрукавала свае дарожныя нататкі ў часопісе «Лучынка». Яна захаплялася вуснай творчасцю народа, што «застаўся верным прадзедаўскай мове і прадзедаўскім звычаям».

Фінскім фальклорам цікавіўся і Максім Багдановіч, які, паводле дайшоўшых да нас вестак, нават перакладаў на беларускую мову бессмяротную «Калевалу». Пераклад фінскага нацыянальнага эпаса ажыццявіў у наш час беларускі пісьменнік Міхась Машара.

У сваю чаргу і фіны цікавіліся літаратурай беларускага народа. У 20-ыя гады на старонках фінскіх выданняў не раз сустракаліся прозвішчы Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, Ц. Гартнага, Зм. Бядулі.

Але асабліва плённае развіццё беларуска-фінскія культурныя сувязі атрымалі ў апошнія дзесяцігоддзі. У нас у рэспубліцы добра ведаюць і любяць кнігі Марці Ларні і Майю Ласіла; аматары музыкі захапляюцца неўміручымі творамі Яна Сібеліуса; беларускаму глядачу запомніліся фінскія кінафільмы «Песні бадзягі», «Сухі закон», «Па запалкі», «Прыгожая Інкеры», «Прыгоды настаўніцы». Не раз віталі мы на беларускай зямлі дзяржаўных і грамадскіх дзеячоў Фінляндый, прадстаўнікоў культуры і дзелавых колаў.

З вялікім поспехам прайшоў у кастрычніку мінулага года Тыдзень беларускай культуры ў Фінляндый. Для ўдзелу ў ім выязджалі афіцыйная дэлегацыя БССР, танцавальная група Дзяржаўнага народнага хору рэспублікі, эстрадны ансамбль «Тоніка», салісты опернага тэатра і філармоніі. Былі разгорнуты выстаўкі выяўленчага і прыкладнага мастацтва.

НА ЗДЫМКАХ:

Урачыстае адкрыццё Дзён фінскай культуры ў канцэртнай зале Белдзяржфілармоніі, першая злева — міністр асветы Фінляндый Мееры КАЛАВАЙНЕН.

Ян СІБЕЛІУС. Туанельскі лебедзь. Выконваюць Кайя Хела і Лауры ЛЕХТА.

На выстаўцы твораў прыкладнага мастацтва. Фінскі віяланчэліст прафесар Арта НОРАС.

Фота Ю. ІВАНОВА.

БЛАКІТНА-БЕЛЫ — фінскі, чырвона-зялёны — беларускі, пунсовы — Краіны Саветаў... Тры дзяржаўныя сцягі, нібы кветка дружбы, расцвілі ў чашы-ліры. Гэта эмблема з 9 па 14 лістапада ўпрыгожвала канцэртныя і выставачныя залы беларускай сталіцы, дзе праходзілі Дні фінскай культуры.

Мінчане апладзіравалі віяланчэлісту Арта Норасу і спявачцы Аунэ Ратуя-Пялі, з захапленнем прымалі выступленні харэаграфічнай групы Маргарэты фон Бар і арганіста Маці Вайнію, падоўгу не адпуская са сцэны ансамбль народнай музыкі і эстрадны аркестр Фінскага радыё і тэлебачання. У выставачнай зале Інстытута дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва экспанаваліся выстаўкі фінскай архітэктуры і мастакоў-дызайнераў, у сталічных кінатэатрах дэманстраваліся фінскія фільмы, у Доме мадэляў быў наладжаны паказ мод краіны Суомі.

Гарачы прыём, які аказалі

ЧЕЛОВЕК И РАБОТА

КАК ЭТА ПРОБЛЕМА РЕШАЕТСЯ В СССР

Несколько месяцев назад президент США Ричард Никсон заявил сорока ведущим американским бизнесменам и финансистам, собравшимся в Голубой гостиной Белого дома: «Я не для того занял этот пост, чтобы возглавить депрессию!»

Однако действительность опровергла эту красивую фразу. Только за один минувший год цены в США выросли на 8,7 процента. За время президентства Никсона число полностью безработных увеличилось с 2,6 миллиона до 4,1 миллиона человек и составило 5 процентов всего самодельного населения. По подсчетам экспертов, осенью за воротами заводов и фабрик окажется на два миллиона человек больше, чем в конце 1969 года.

Пессимизм, уныние, страх перед будущим — вот, по сви-

детельству прессы, чувства, владеющие многими американцами. И даже те из них, кто пока имеет работу и небольшой счет в банке, с тревогой размышляют о том, что ждет их впереди. В нашумевшей книге «Век потопы» американский журналист У. Брейден связывает тупик, в который все больше заходит капиталистическое общество, с бурным наступлением технического прогресса. Американцы, пишет он, прежде всего производители и потребители и лишь затем люди. «Инструментализация вещей привела к инструментализации людей». Человек стал конечной жертвой собственных манипуляций... «Мы столкнулись с врагом, и этот враг — мы сами».

Человек и работа — одна из острейших современных социальных проблем. Такая про-

блема стоит и перед советскими планирующими органами, экономистами, демографами. Но в СССР это отнюдь не проблема безработицы.

На недавно проходившем в Москве международном семинаре ООН «Демографические аспекты рабочей силы» советские специалисты сообщили, что еще в середине 1930 года в СССР была полностью ликвидирована безработица. Социалистическое плановое ведение хозяйства позволило достигнуть высокого уровня занятости населения в общественном производстве, целесообразно и эффективно распределить трудовые ресурсы в различных отраслях народного хозяйства и различных экономических районах страны.

Известно, что советская экономика развивается высокими стабильными темпами. За

53 года существования Советской власти (около двух десятилетий из них приходится на навязанные СССР войны и последующее восстановление хозяйства) национальный доход страны вырос почти в 45 раз, валовая продукция промышленности — в 90 раз.

Еще ни одной стране не удалось достичь столь высоких долговременных темпов экономического развития. Например, в 1951—1968 годах среднегодовые темпы прироста промышленной продукции составили в СССР 10,4 процента, в США — 4,5, в Англии — 2,9, во Франции — 5,4 процента.

Благодаря стремительному производственному подъему, как отметили советские представители на международном семинаре, в СССР систематически возрастала занятость трудовых ресурсов, увеличивалась доля экономически активного населения. Так, к концу 1969 года численность рабочих и служащих в народном хозяйстве СССР составила 87,9 миллиона человек. Это больше, чем в

1940 году в 2,6 раза и почти в семь раз, чем в 1913 году. В 1969 году удельный вес населения, занятого в общественном хозяйстве, и учащихся (с отрывом от производства) составил 90 процентов против 66 процентов в 1940 году.

В последнее время советская экономика решительно встала на путь интенсивного развития за счет автоматизации и комплексной механизации технологических процессов, внедрения современных автоматических систем во все звенья производства и управления. К примеру, если в 1970 году по плану общий объем промышленной продукции в СССР должен возрасти на 6,3 процента, то выпуск станков, машин и механизмов предполагалось увеличить на 9,2 процента, в том числе средств вычислительной техники — почти на 40 процентов, автоматических и полуавтоматических линий для машиностроения и металлообработки — более чем на 35 процентов, а станков с числовым программным управлением — в 3,2 раза.

Стваральнікі МАЗаў — лаўрэаты Дзяржаўнай прэміі СССР

Напярэдадні 53-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі была апублікавана Пастава ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб прысуджэнні Дзяржаўных прэміяў СССР 1970 года ў галіне навукі і тэхнікі». Сярод удастоеных ганаровай узнагароды — работнікі Мінскага ордэна Леніна аўтамабільнага завода. Творчы калектыў прадпрыемства распрацаваў канструкцыю уніфікаванага сямейства вялікагрузных транспартных аўтамабіляў, аўтапаездаў і аўтасамазвалаў МАЗ-500.

На базе распрацаваных уніфікаваных вузлоў створана сямейства аўтамабіляў і аўтапаездаў, якое складаецца з 15 базавых машын больш чым 30 мадыфікацый. Для такой колькасці мадыфікацый спатрэбілася б велізарная колькасць дэталей. А на заводзе іх усяго толькі каля 6 тысяч. Гэта асабліва ўражвае, калі ўлічыць, што колькасць дэталей аднаго аўтамабіля складае каля 5 тысяч. Заводам створаны спецыялізаваныя вытворчасці вузлоў на базе прагрэсіўнай тэхналогіі. Сямейства аўтамабіляў МАЗ-500 найбольш поўна адпавядае сучасным тэхнічным патрабаванням.

падзеі ◆ людзі ◆ факты ◆ падзеі ◆ людзі ◆ факты ◆ падзеі ◆ людзі ◆ факты

МІЖРЭСПУБЛІКАНСКІ КІРМАШ-70

У Маскве працуе міжрэспубліканскі кірмаш па аптоваму продажу тканін на 1971 год. Прадстаўнікі прадпрыемстваў тэкстыльнай прамысловасці, швейных вытворчых аб'яднанняў і фабрык, гандлёвых арганізацый вызначаюць тут, як мы будзем апрацаваць у наступным годзе.

Усім колерамі вясёлкі пераліваюцца стэнды беларускіх прадпрыемстваў. Тут шаўковыя, баваўняныя і шарсцяныя тканіны. Ідзе старанны выбар, закупка і продаж гэтых тканін. Свае навінкі і традыцыйныя матэрыялы паказваюць Віцебскі шаўковы, мінскія тонкасукожны і камвольны, Гродзенскі тонкасукожны камбінат, а таксама Аршанскі льнокамбінат і Баранавіцкі баваўняны камбінат.

ПРЫНЯТА У ЭКСПЛУАТАЦЫЮ

На буйнейшым у краіне Пінскім камбінате верхняга трыкатажу прынята ў эксплуатацыю трэцяя, апошняя чарга прадпрыемства — прадзільная вытворчасць на 12 тысяч верацін. Новы ўчастак будзе штогод выпускаць паўтары тысячы тон пражы.

НА МІЛЬЁН КАЧАК

220 тысяч качак адкарміла з пачатку года ітушкафабрыка «Нёман» Гродзенскага раёна. Дзяржаве прададзена 425 тон мяса.

Адкорм працягваецца 55 дзён. За гэты час качкі дасягаюць вагі 1,9 кілаграма. У рацыён уведзены хімічныя дабаўкі. Маладняк абпраменьваецца ультрафіялетавымі праменнямі.

Цяпер тут на адкорме 80 тысяч качак. Прадугледжана ў новай пяцігодцы пабудова і здаць у

эксплуатацыю дзесяціптушнікаў, кармацэх, халадзільнік. У 1975 годзе прадпрыемства здолее адкарміць 500 тысяч качак, а яшчэ праз пяць год — мільён.

АДПРАУЛЕННЫ У ЛІВІЮ

Выдатна зарэкамендалі сябе работай ва ўмовах тропікаў сілавых трансфарматары вытворчасці Мінскага электратэхнічнага завода імя Казлова. Вялікая партыя гэтай прадукцыі адпраўлена ў Лівію. Завод пастаўляе свае вырабы больш чым у трыццаць замежных краін.

ПАДАРУНАК СУВЯЗІСТАУ

Яшчэ адзін аўтаматычны тэлефонны пункт для міжнародных перагавораў з'явіўся ў Мінску. Ён размешчаны ў вестыбюлі чыгуначнага вакзала. Апусціўшы ў касу аўтамата 15 капеек і набраўшы ўказаны шыфр, можна неадкладна пазваніць абаненту, які знаходзіцца ў Маскве або Свядлоўску, Ленінградзе або Рызе. Аўтаматычная тэлефонная сувязь з гэтага пункта ажыццяўляецца з вуснапацацацыю буйнымі гарадамі краіны.

Цяпер сталічныя сувязісты рыхтуюць да здачы ў эксплуатацыю яшчэ адзін такі пункт. Ён размешчаны на вуліцы Якуба Коласа.

Незвычайнае царства прыбораў, схем, дыяграм адкрываецца вачам на галоўным пульце кіравання энергаблоска № 3 Лукомльскай ДРЭС. Ва ўсім гэтым складаным лабірынце выдатна арыентуюцца электрамонтажнікі Віктар МАРОЗ, Аляксей ЕРМАЧЭНКА і Уладзімір УВАРАЎ, якіх вы бачыце на здымку нашага карэспандэнта В. ДУБІНКІ.

ЭЛЕКТРОНІКА ПРЫЙШЛА У БУХГАЛТЭРЬЮ

На буйнейшым у Еўропе Магілёўскім камбінате сінтэтычнага валакна адкрыты філіял абласной машынавылічальнай станцыі. Ён аснашчаны двума камплектамі навіейшага вылічальна-перфаранцыйнага абсталявання, электроннымі і шаснаццацівылічальна-клавійнымі машынамі. Механізаваны ўлік працы і зарплаты шматтысячнага калектыву хімікаў, тавара-матэрыяльных каштоўнасцей, вядзецца апрацоўка банкаўскіх і касавых дакументаў. Філіял замяніў працу многіх дзесяткаў эканамістаў і бухгалтараў.

ВЫСТАўКА У СМАЛЕНСКУ

Выстаўка беларускага выдленчага мастацтва адкрылася ў Смаленску. Яе арганізаваў Дзяржаўны мастацкі музей БССР. На выстаўцы прадстаўлена каля ста твораў жыванісц, скульптуры і графікі. Мэта яе — пазнаёміць гледачоў з новымі работамі беларускіх майстроў. Палотны расказваюць аб жыцці рэспублікі, яе новабудуемых і гераічным мінулым, аб лепшых прадстаўніках рабочага класа, сялянства і інтэлігенцыі, аб прыгажосці нашага краю.

АДРАС: 25 КРАІН

У 25 краін свету адсылае сваю прадукцыю Лідскі лакафарбавы завод. У

асноўным гэта — эмалі і фарбы. Вырабляюцца яны нітраэмалевым цэхам. Нядаўна тут асвоілі выпуск хімаўстойлівай эмалі і эмалі на бізмасленай аснове. Асвойваецца таксама выраб эмалі для тропікаў.

НОВАБУДОУЛІ АБУТКОВАЙ ФАБРЫКІ

На віцебскай абутковай фабрыцы «Чырвоны Кастрычнік» уступіў у строй новы бытавы корпус. У трохпавярховым будынку агульнай плошчай 4,5 тысячы квадратных метраў размясціліся душавыя, пакой гігіены жанчыны, здраўпункт, актовае зала на 600 месц, бібліятэка з чытальнай залай і некаторыя аддзелы прадпрыемства.

На фабрыцы пачалося будаўніцтва новага вытворчага корпуса, закладзены фундамент інтэрната.

НОВЫЯ СУВЕНІРЫ

Есць на Мінскім доследна-эксперыментальным заводзе імя Гастэлы цэх, які вырабляе толькі значкі і сувеніры — памерам ад шпілечнай галоўкі да наштоўкі. Зараз тут асвоен выпуск новых сувеніраў «Хатынь» і «Курган Славы». Заказаны заводу памятныя значкі да надыходзячага юбілею тэатра імя Янкі Купалы, эмблемы для тэлевізараў і халадзільнікаў новых мадыфікацый.

Вырабы Мінскай бісквітнай фабрыкі карыстаюцца папулярнасцю ў пакупнікоў. Смачны пасунак даўно мае попыт у розных кутках краіны. Пастаянная сувязь беларускія кандытары падтрымліваюць з гандлёвымі арганізацыямі Арэнбурга, Калінінграда, Бранска, Арла і іншых гарадоў Саветаў Саюза. Наш здымак зроблен у цэху гатовай прадукцыі Мінскай бісквітнай фабрыкі.

Фота А. АЛЕШКІ.

«ОБ ЭТОМ МОЖНО ЛИШЬ МЕЧТАТЬ»

Советский Союз уже давно оставил далеко позади развитие капиталистических стран в области социального обеспечения, а также охраны труда и здоровья трудящихся — производителей всех материальных и духовных благ в обществе. Не случайно знакомство с широко развитой и активно функционирующей системой охраны труда в нашей стране произвело глубокое впечатление на членов шведской профсоюзной делегации.

Недавно в составе профсоюзной делегации я совершил поездку по Советскому Союзу и имел возможность достаточно глубоко и всесторонне ознакомиться с задачами, структурой и результатами системы охраны труда в СССР. Хотя мы, члены делегации, стремились относиться критически ко всему, что нам показывали и рассказывали наши хозяева, мы ошеломлены увиденным в этой стране. Ведь у нас в Швеции средства массовой информации почти ничего

не сообщают о том, как живут советские трудящиеся.

О подлинном равенстве и ценности человека, которые достигнуты в этом государстве за чуть более полувековой период его существования, человек, живущий в капиталистическом обществе, может только мечтать.

В Советском Союзе, где расходы на охрану труда планируются в бюджете наряду с расходами на социальные и производственные нужды в централизованном порядке с

учетом предложений профсоюзов и администрации, не может иметь место ничего похожего на «аргумент» шведского работодателя: «Охрана труда стоит денег».

В результате постоянного анализа статистических данных о производственных травмах и профессиональных заболеваниях профсоюзы и Министерство здравоохранения разрабатывают и осуществляют различные мероприятия, способствующие улучшению охраны труда на производстве, даже если такие меры не предусматривались долгосрочным планированием. У нас, в Швеции, нужно ждать около четырех лет получения сведений о производственном травматизме.

Поразил нас также колос-

сальный рост количества врачей и фельдшеров и развитие научных исследований в области изучения условий труда и медицинского обслуживания трудящихся на производстве.

В СССР фабрично-заводские врачи состоят на службе в Министерстве здравоохранения, но работают в тесном контакте с профсоюзами и администрацией предприятий. Только на одном шарикоподшипниковом заводе в Москве с 20 тысячами рабочих работает 50 врачей, что составляет четвертую часть всего корпуса фабрично-заводских врачей Швеции.

Десятки институтов гигиены труда в Советском Союзе серьезно занимаются изучением и разработкой приемлемых нормативов, допускающих уровень производственных шумов, вибрации и загрязнения воздуха. Их соблюдение на рабочих местах постоянно контролируется представителями администрации, профсоюзами и санитарными инспекциями. Несколько институтов промышленной гигиены занимаются

разработкой и внедрением различных технических приспособлений для охраны труда непосредственно на рабочих местах.

Коммунизм оптимистичен по своей природе и основан на вере в человека. Одним из моментов этой веры в человека, несомненно, является то, что создано в СССР для организации отдыха трудящихся, восстановления их здоровья и для предупреждения заболеваний. Западноевропейец, побывавший на Канарских островах или на Ривьере, с трудом верит своим глазам, когда узнает, что прекрасные дворцы сочинских санаториев, роскошные парки и комфортабельные океанские лайнеры предназначены для отдыха и лечения трудящихся.

Когда сравниваешь все это с условиями отдыха трудящихся в нашей стране, то трудно удержаться от мысли: нам об этом можно лишь мечтать.

Карл-Эрик ХОЛЬМКВИСТ.

«ДАГЕНС НЮХЕТЕР», Стокгольм.

ЖЛОБІНСКІ СУВЕНІР

Спачатку ў адной з рэспубліканскіх газет я прачытала невядомую інфармацыю: «Беларускі горад Жлобін ведаюць ва ўсім свеце. Прадучыня фабрыкі мастацкай інкрустацыі ідзе ў Венгрыю і Балгарыю, ГДР і Чэхаславакію, Англію і Францыю, у Злучаныя Штаты Амерыкі і многія іншыя краіны. Жлобінскія сувеніры з поспехам дэманстраваліся на міжнародных выстаўках у Манрэалі і Асака». Потым мне давялося пабываць на гэтай фабрыцы і самай убачыць цудоўныя рэчы, зробленыя рукамі сапраўдных чараўнікоў.

На вуліцы імгнэў халодны дождж, а ў гэты невільны навой нібы зазірнула сонца. На сталах, доўгіх паліцах, у вазіках сярэнькіх іхадзель і адевечвалі ўсім адценнямі жоўтага бурштynu, зялёнага малахіту, чырвонай рабіна насценныя пано, вабілі позірк шкатулкі і куфэркі, аздобленыя нібы вышыўкай ці карункамі, узорами з аляксандрыі саломкі. Напаўна ў такія куфры, толькі значна большых памераў, выскокам нывесты складвалі калібры свой пасар. Узорчатае вечка сярэнькі падымалася толькі па вільдніх святках, і з яе даставалі квіццэтыя хусткі, боты на высокіх абдасах, шарсцяныя свадніцы. Зараз у сярэнькіх хатах з'явіліся паліраваныя шафы з люстэркамі, а на паліцах магазінаў прыгожыя сувеніры — міні-куфры.

З гэтых куфэркаў, бадай, і пачалася ў Жлобіне фабрыка мастацкай інкрустацыі.

Пятнаццаць год таму назад у гэты падняпроўскі горад прыехалі Вера і Міхаіл Дзегцярэні. Гэта яны першыя зрабілі невядомую скрыначку, пафарбавалі яе, а потым, выкарыстаўшы звычайную жытнёвую саломку, паклалі на яе дзіўныя арнаменты. Хутка ў Дзегцярэнкаў з'явіліся вучні і памочнікі, а яшчэ праз некалькі год час цэх па вырабу сувеніраў з дрэва і саломкі ператварыўся ў фабрыку мастацкай інкрустацыі.

Звычайнае дрэва, звычайная саломка. Для інкрустацыі найбольш падыходзіць жытнёвая, таму што нават не пафарбаваная, яна мае некалькі дзесяткаў розных адценняў: ад медна-жоўтага да лімоннага, малочна-белага і нават блаітнаватага, яна значна мякчэй і эластычней за пшанічную, яе сцяблы маюць доўгія суставы, і праца — ручная, карпатлівая. Толькі самы першы этап — падрыхтоўчыя работы да асноўнага працэсу інкрустацыі — механізаваны. Наладзіць масавую вытворчасць гэтых вырабаў немагчыма, бо кожны сувенір, нават самы маленькі, — сапраўдны твор мастацтва. Ён індывідуальны, нягледзячы на тое, што ствараўся па раней распрацаваным узору. Пад ім ім вуглом паклаіці на гладкую паверхню дрэва саломку, каб малюнак ажыў і зазіў, знаёці для яго найбольш падыходзячае адценне саломкі і нчыльнасць, з якой яе наклеіць — гэтымі і мноствам іншых тонкасцей і скарэстаў валодае інкрустатар.

У нас кожны майстар павінен быць мастаком, — такія словы чула я на фабрыцы ад дырэктара Леаніда Ліпоўскага, ад Міхаіла Дзегцярэні, заснавальніка прадпрыемства і яго «галоўнага канструктара», калі так можна назваць гэтага таленавітага, бясконца ўлюбёнага ў сваю справу чалавека, ад ма-

ладага мастака Ваяціна Котава.

Каб сувенір быў сапраўдным творам мастацтва, інкрустатар павінен добра ведаць народнае прыкладнае мастацтва, старажытны беларускі арнамент, яго асаблівасці і спалучэнні асобных элементаў, вывучаць гісторыю народа, яго звычкі, абрады, традыцыі, побыт. Інкрустатар адраджае старыну, пераносчы на дрэва старадаўнія малюнкi, што калібры ўпрыгожвалі ручнікі і пецілі.

Нарэшце, у майстра, які займаецца інкрустацыяй, павінен быць прыроджаны дар і любоў да такога тонкага і складанага віду мастацтва. Менавіта гэтыя якасці і вызначаюць усіх Дзегцярэнкаў. Прафесія інкрустатара стала ў іх сямейнай, яна перадаецца ад бацькоў да дзяцей. Па-ранейшаму працуюць на фабрыцы Вера і Міхаіл Дзегцярэні, падраслі і адзіны за адным прыйшлі сюды іх дзеці — дачка і два сыны. «Прыроджаны мастакі», — гавораць аб іх у Жлобіне. Вера Дзегцярэнка як стваральнік і заснавальнік цэха інкрустацыі ўзнагароджана ордэнам «Знак пашаны». Міхаілу Дзегцярэнку прысвоена званне «народны ўмелец». Лепш за яго пакуль што ніхто ў Беларусі не авалодаў гэтай справай. Работы мастака вызначаюцца дакладнасцю, лаканічнасцю выканання і багатым зместам. М. Дзегцярэнка, як ніхто іншы, трымае ў памяці мноства самых розных арнаментаў і, як ніхто іншы, умее выкарыстоўваць іх для стварэння новых узораў.

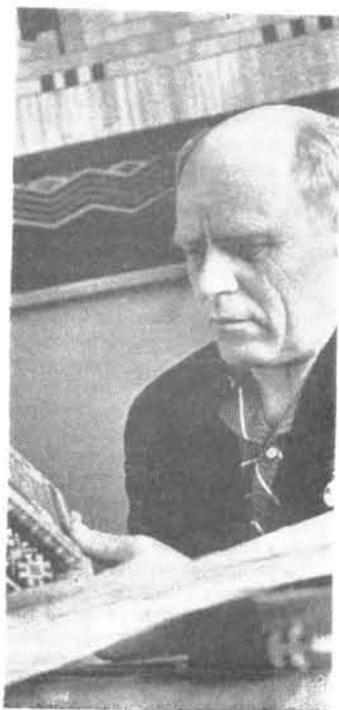
У першыя гады існавання фабрыкі сувеніры інкруставаліся саломкай натуральных колераў. Хутка высветлілася, што яе з поспехам можна расьвечваць, і апілявалі фарбы, якія сталі ўжываць для гэтай мэты, не змяняюцца і доўга захоўва-

юць яркасць колераў. Каштоўнае адкрыццё. Але як важна не злоўжываць ім, захаваць пачуццё меры, каб не згубілася першапачатковая каштоўнасць матэрыялу. Мастацкі густ і тут не здрадаў Міхаілу Дзегцярэнку. Яго работы па-ранейшаму ўражаюць выразнасцю і дасканаласцю. Штомесяць народны ўмелец стварае прыкладна 10—15 новых узораў. (А ўсяго фабрыка выпускае да 150 розных сувеніраў, і асартымент іх увесь час абнаўляецца). У М. Дзегцярэні ёсць вучні, самым здольным з якіх можна назваць Ваяціна Котава, выпускніка Абрамцаўскага мастацкага вучылішча. В. Котаў зусім нядаўна пачаў займацца інкрустацыяй, але неяк адразу прыліпеў душой да гэтай справы. Ён ужо з захапленнем расказвае, якія багатыя магчымасці адкрывае перад мастаком работа з саломкай і якую каштоўнасць набывае яна на ўмелых руках.

Арнаментальнае мастацтва ніколі не становіцца старамодным. Яно заўсёды карысталася і будзе карыстацца поспехам у народа, і не толькі ў беларускага, — дзельца думкамі В. Котаў. — Той вільдні поплыт, які маюць нашы сувеніры за мяжой, пацвярджае мае словы. Фабрыка пасылае свае вырабы ў дзесяці краіны, нядаўна яе заказчыкамі сталі Іспанія і Галандыя.

Па-сапраўднаму мастацкі твор заўсёды знойдзе дарогу да сэрца чалавека любой нацыянальнасці. У беларускіх сувенірах цэніцца іх ручная работа, прыгажосць і арыгінальнасць. Яны, нарэшце, даюць уяўленне аб беларусах, аб іх мінулым і сённяшнім дні.

Фабрыка выпускае шкатулкі, на вечках якіх у арнаментальным афармленні віды нашых гарадоў. У інкруставаных вырабах знайшлі адлюстраванне важнейшыя падзеі ў жыцці рэспублікі і краіны. Мастакі стварылі юбілейныя куфэркі да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна, 50-годдзя Савецкай

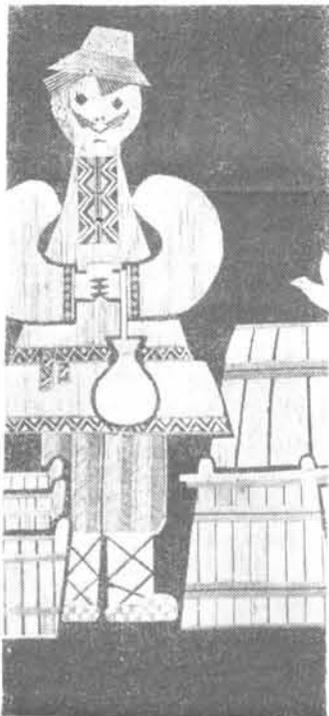

Народны ўмелец Міхаіл ДЗЕГЦЯРЭНКА.

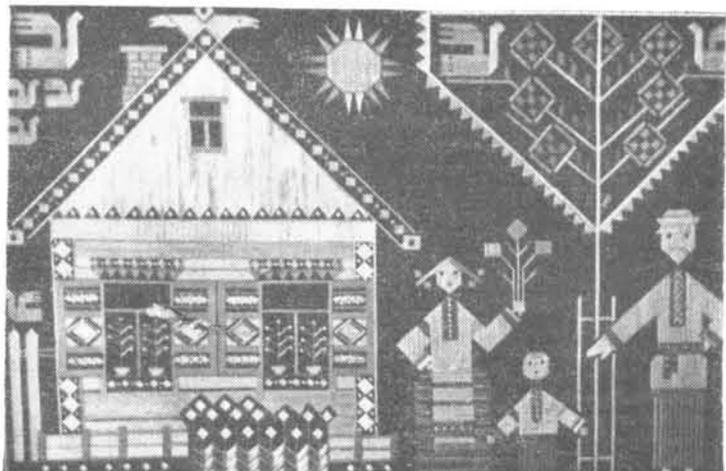
улады і БССР, да 90-годдзя беларускага паэта Янкі Купалы. Лаканічныя і прыгожыя шкатулкі «Курган Славы», «Брэсцкая крэпасць». На гэтыя мемарыяльнага комплексу «Хатынь» зроблены дванаццаць відаў інкруставаных вырабаў. Іх набываюць савецкія людзі і замежныя турысты, якія прыязджаюць, каб пакланіцца гэтаму свяшчэннаму месцу.

З няменшай ахвотай купляюць госці з-за рубяжа і іншыя вырабы жлобінскіх майстроў. Мініцюрныя прыгожыя рэчы яшчэ доўга будуць нагадваць ім Беларусь, яе гасцінны народ, яго высокую культуру. Сувенір напамінь імяна Беларусь, таму што Жлобінская фабрыка інкрустацыі — адзіная ў Савецкім Саюзе.

Д. ЧАРКАСАВА.

Пано «Бондар Алесы».

Узор на інкруставаным куфэрку.

Пано «Танец «Юрчка».

(For the beginning see issues Nos. 37-45)

«That very, very good», she said in inspired tones. «Giulia very much like *Russland*. No fascism. No Gestapo. Very good. Ivan lucky have his country, yes?»

She ran along the path and with both hands seized his arm above the elbow.

«Ivan, how you live before war? Where your village? Was there *signorina*, girl, who love you?» she asked suddenly, looking penetratingly into his eyes. Ivan turned his eyes away indifferently, but he did not pull his arm away—he suddenly felt that her tender nearness was making something unusual stir within him.

«What girl could I have had, I had no time for them».

«Why?»

«That's how it was, my life was like that».

«You live bad? Why?»

It dawned on him that he had said the wrong thing, he did not want to speak about the way he had lived, especially as she apparently had her own ideas about his country.

«We had it every way, good and bad».

«Not true! Not true!» She gave him a cunning sideways look. «You love many *signorine*».

«When could I?»

«What province you live? Moscow? Kiev?»

«Byelorussia».

«Byelorussia. That province?»

«No, republic».

«*Repubblica*? Good. Italy is monarchy. Any mountains in your *repubblica*?»

«No. Byelorussia is all big forests, rivers and lakes. Our lakes are wonderful». Memories of the past filled his head. «My village was called *Tersliki*, near two lakes. On a calm evening there's not a ripple on them. Like mirrors, they are. And you

73

can see the trees upside down in the water. Just like a painted picture. And the fish leap out of the water. Pike... this big!»

He had rattled off too much all at once—he felt that himself, and stopped talking. But his recollections had disturbed his equilibrium and his mind was now far away in his native land. The wild tangle of rocks all round them brought on an unbearable nostalgia such as he had not known once during all the long time he had been a prisoner. She seemed to sense this.

«Talk again. Talk more about your Byelorussia», she said, when at last he stopped.

By this time the sun had disappeared behind grey clouds. A shadow moved swiftly across the smooth slope and the damp, smoke-coloured wisps again chased one another along the mountain-side.

At first hesitantly, stopping frequently as though he were experiencing something unusual, something distant but dear to him, he began to tell her about oak groves carpeted with acorns, about the beaver lodges in the lakes, about cool birch sap and forests of aromatic bird-cherry in early May. It was a long time since he had used so many words; it was a long time, too, since he had opened up his soul to anyone—he did not recognise himself. And she, with her genuine interests in everything near and dear to him, grew much closer to him, as if they had long been friends and had just met again after a lengthy separation.

At last he stopped talking. She slowly released his hand, but held on to his rough fingers loosely and spoke calmly.

«Ivan, your mamma, she good?»

«Mamma? Very good».

«And *il padre*, the father?»

She was gazing dreamily at the mountain slope

74

and did not notice the shudder that made his face momentarily gloomy.

«I don't remember».

«Why?» she asked in surprise and even stopped short in her tracks. He did not want to stop and their liked hands stretched out between them.

«My father died when I was a little boy».

«Died? Why he died?»

«Just died. Life was too hard for him».

She released his hand gently and drew up beside him, expecting him to say something important, to explain what she had not understood, but he did not want to continue talking.

«Ivan, you hurt? Yes?» she asked when they had gone a few more steps.

«How, hurt?»

«You lucky, Ivan!» Without waiting for his answer, Giulia seemed to have understood him in her own way and now spoke seriously. «You got big *Vaterland*. You win *kolossal* war! That big, very big *fortuna*. But you hurt, hurt little bit, don't be hurt, Ivan...»

He did not answer, only sighed deeply as he cut the conversation short. What sense was there in her knowing all the difficulties and complications he had experienced in the course of his life.

12 That's what he was thinking as he scrambled up the steep path, sure that he had acted for the best. After all who was she? A pretty girl whom the vicissitudes of war had thrown into a fascist concentration camp; who was she that he should unburden himself to her and tell her of the difficulties he had had to overcome and which had demanded so much spiritual strength? Would she be able to accept the grim truth about his country, even if her heart was receptive and honest, when he was not

75

sure he could understand it himself? She might show sympathy, but that he had no need of—he had managed without it for all the twenty-five years of his life. So let her think everything was good, as good as she imagined it—and he kept his own counsel.

Although he was deep in thought Ivan walked quickly and took no account of the time. Giulia realised that she had touched a too sensitive spot in his soul and also kept quiet; she dropped a couple of paces behind and they continued their way upwards for a long time. In the meantime evening was spreading over the majestic masses of the mountains, a windy evening filled with alarm. The mountains grew rapidly dark, the distant scene, limited as it was, became still narrower, squeezed in a framework of black clouds; the silvery gleam of the distant range disappeared as the haze swallowed it up completely. The giant twin peaks of the nearer range stood out black against the faintly lit sky. There was probably a pass in the saddle between them, for the path led in that direction.

Ivan usually found the evenings oppressive. Day, night, morning—no other time of day is as sorrowful, as alarmingly forlorn and burdensome as the onset of twilight. He had felt this more strongly than ever during the war years, especially since he had been a prisoner, a captive, hungry and cold. Loneliness made itself felt more acutely in the evenings when there was the additional sense of his dependence on evil, implacable hostile forces. How he longed for peace and tranquility and for a gentle, well-beloved soul to be ever by his side.

«Ivan!» From somewhere behind him she called out a second time, «Ivan!»

She accented the first syllable as she always did, but her shout was so sudden that it gave him the

76

impression there was a third person present. Ivan shuddered and stopped.

Giulia did not say another word but dragged herself towards him between the boulders and he realised what was wrong. He could see that she was tired and, indeed, he too, felt that a rest would not come amiss. At that height the wind was unbearably cold and it tore at their clothing as it raged and howled in every crack and cranny. Their hands were chilled and their feet were numb with the cold. It was growing still colder as the wind increased in fury towards nightfall. Nature had descended upon the fugitives with all her blind, cruel force. Ivan was hurrying, for he realised full well that they could not spend the night there, that their only salvation was in movement and if they did not cross the pass that night the next day would be too late.

«Ivan», said Giulia as she drew close to him.

He kept changing feet, standing on one foot at a time; his feet pained him but he tried to pay no attention to it. Giulia's condition worried him.

«Giulia very, very tired».

«We'll have to manage it somehow—look, it's getting dark».

A thick black cloud appeared from behind the nearest peaks, rolled over and settled on the mountain-side. The light in the sky gradually disappeared and a tiny, lonely star, flickered faintly and then disappeared in the deepening gloom; their whole environment, the mountain peaks and slopes, the gullies and valleys were all hidden under the grey pall of the clouds.

«Why we no come to pass? Where is pass?»

«We'll get there soon. Soon». Ivan tried to give the girl courage although he himself did not know how long it would take them to reach the saddle.

They again moved forward along the scarcely dis-

77

cernible path among the stones. Ivan was now afraid of losing sight of his companion, and began to walk more slowly, listening all the time for the customary sound of her clogs on the stones. At particularly steep places he waited for her, held out his hand and pulled her up, although his heart was beating so furiously it seemed ready to leap out of his breast. The wind tore madly at their clothes, struck them first in the back, then in the chest, knocked the breath out of them, whistled among the boulders and so frequently changed its direction they could not tell where it was coming from.

It was soon pitch dark, the mountains merged into one solid mass and the black, starless sky became one with the mountains. It was so dark that Ivan began to stumble, to stub his toes against stones, sometimes very painfully, and for the first time he felt uneasy—where was the path? He bent down and looked carefully at the ground and tried to feel for the path with his feet, but on all sides there were sharp ribs of stone and he realised that they had lost their way.

He straightened up, turned his back, to the wind and waited for the girl to catch up with him. When she came limping up to him he said, «Stay here!» and went to the side himself. Giulia accepted his order in silence and dropped to the ground, cringing from cold. Keeping his alarm to himself, Ivan went farther and farther away, looking at the ground underfoot and from time to time feeling the stones with his hands. There was no path. Gradually something began to glitter in the air—he held out his hand and realised that it was beginning to snow. Tiny hard snowflakes slanted down out of the windy blackness, collecting in the hollows and crevices of the rocks, Ivan stood still staring into the darkness and thinking furiously, wondering what to do next.

78

The snow came faster, down below it was growing lighter, and suddenly he saw a piece of the winding path not far away.

«Hi, Giulia», he called softly.

For some reason the girl did not answer, and he stood shivering, irritated at having to wait.

«What's happened now? Has she fallen asleep? What a companion God has sent me! Only good for a walk down the boulevards», he thought angrily. The wind was still beating savagely against the rocks, the hard snow was falling thickly and rustling as it swept over the stones; Ivan's feet were so cold they had lost all feeling. He hid his hands in his sleeves; the pistol inside his jacket had become so cold it burnt his bare body.

«Hi, Giulia!»

She did not answer and he, cursing to himself, went unwilling, stepping cautiously on the wet stones, to the place where he had left her.

The girl was sitting on a boulder, curled up in a ball with the leather jacket covering her knees. She did not answer him, did not raise her head as he approached, and Ivan, feeling something was seriously wrong, stood still in front of her.

«*Basta*, Ivan. All over», she whispered without raising her head.

«What d'you mean, *basta*?» he asked her, after a short pause. «Come on, up you get!»

«No get up, no can».

«D'you think that's funny?»

No answer.

«Come on, get up. It's not far to the pass. Down-hill your legs'll go by themselves».

No answer.

«D'you hear me?»

«*Finita*. Giulia no *marsch*. No».

79

«Don't you understand we can't stay here? We'll freeze to death. Look—snow!»

Those words did not make the slightest impression on the girl. Ivan could see that she was exhausted and he began to realise that his arguments were useless. How could he make her keep going? After giving the matter some thought he took out the badly squashed heel of the loaf, turned away from the wind, and carefully broke off a soft piece.

«Here, take this».

«Bread?»

Giulia shook herself and raised her head. He pushed the bread into her hand and she immediately ate it.

«More bread?»

«I shan't give you any more».

«Little, too little bread. Give bread», she demanded peevishly like a baby.

«You'll get it when we reach the pass».

She stopped immediately and cringed away from him.

«There's no pass!»

«What the hell d'you mean, no pass», Ivan shouted angrily. «Come on, get up! What are you playing at? D'you want to die? Who d'you think you're spiting? The Germans? Or maybe you want to help them, to go back to the camp? That'd be great, they've been waiting for you for a long time!» he screamed, almost choking in the wind.

She did not change her position but threw back her head.

«Not camp!»

«You don't want to go to the camp? Where will you go, then?»

(To be continued)

80

Однако в социалистическом обществе «умные» машины и «думающие» автоматы никак не могут выступить конкурентами человека, обезличить его труд или совсем лишить работы.

Все планы автоматизации и механизации производства в Советском Союзе неразрывно сочетаются с социальными программами развития общества, с проблемами рационального размещения производительных сил и трудовых ресурсов.

Государственная централизованная плановая система хозяйствования позволяет своевременно, детально, четко учесть все социальные последствия научно-технической революции и размещения производительных сил в стране.

Целый ряд государственных учреждений и ведомств СССР заняты проблемами профессиональной ориентации и профессиональной подготовки людей, их трудоустройством.

К примеру, среди многочисленных расчетов, которыми занят Госплан СССР, одно из вид-

нейших мест занимает использование и распределение рабочей силы.

В последние годы профессиональной ориентацией людей занимаются государственные и общественные организации непосредственно на предприятиях. На многих советских заводах и фабриках существуют так называемые планы социального развития коллективов. Учитывая возможности и перспективы технического прогресса, такие планы детально рассматривают и все общественные его аспекты, возрастающие требования к людям, необходимость в специалистах определенного профиля на тот или иной период, проблемы создания для трудящихся соответствующих условий работы и отдыха.

Тщательное изучение тенденций развития производства позволяет научно определить назревающие потребности в специалистах того или иного профиля. Так, если в словаре переписи 1926 года было лишь 5,5 тысячи названий занятий, то

в словаре переписи 1970 года — 29 тысяч занятий.

Принимаются меры для своевременного обучения и переподготовки работающих (кстати, обучение в Советском Союзе на всех уровнях и этапах бесплатное).

В настоящее время в СССР всеми видами учебы охвачены 79 миллионов человек. Другими словами, каждый третий человек (не считая детей дошкольного возраста) учится. Повсеместно введено всеобщее обязательное восьмилетнее обучение. В соответствии с Директивами XXIII съезда КПСС (1966 год) в СССР осуществляется переход ко всеобщему среднему образованию.

Число выпускников высших учебных заведений растет в СССР значительно быстрее, чем в США. За 1950—1968 годы в Советском Союзе число специалистов, окончивших вузы, увеличилось в 2,9 раза, а в Соединенных Штатах — на 59 процентов.

В 1968 году в СССР насчитывалось 822,9 тысячи научных

работников. Сейчас каждый четвертый научный работник мира — гражданин Советского Союза.

Необходимо отметить, что и само развитие советской экономики опирается на детальное изучение профессиональных склонностей людей, их интересов, их материальных и интеллектуальных запросов. В результате в Советском Союзе быстро возрастает число лиц, занятых механизированным и квалифицированным трудом и постепенно сокращается число людей, занятых тяжелым неквалифицированным трудом.

Каждый гражданин СССР имеет право на труд.

На труд, соответствующий его способности, квалификации, интересам.

На страже этого конституционного положения Советского государства стоят все партийные, советские и хозяйственные органы СССР.

Ю. РЫТОВ.
(АПН).

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Дням финской культуры посвящена передовая статья «БЕЛАРУСЬ—СУОМИ». Из страны Суоми к нам прибыли официальная делегация, возглавляемая министром просвещения Меери Калавайнен, несколько творческих коллективов и отдельные исполнители. А год назад Неделя белорусской культуры с успехом прошла в городах Финляндии. Отношения между Советским Союзом и Финляндией — пример взаимопонимания между соседними государствами.

Стекло с маркой березовского завода «Неман» — самое популярное в магазинах республики. Хрустальные вазы, созданные руками белорусских мастеров, не раз экспонировались на международных выставках. О том, как рождаются разнообразные изделия на «Немане», рассказывает в статье «ЗЗЯЕ ГРАНЯМІ ШКЛО» [3 стр.].

Александр Антончик живет в Канаде, Софья Угляница — в Голландии, но Родина их — Белоруссия. В этом году оба они побывали в Дрогичинском районе. Увидела свою Белоруссию и Елена Дорох из ФРГ. На всегда приехал на Родину из Аргентины Иван Бас. «РОЗНЫ ЛЕС» [4 стр.] — так называется статья о судьбах наших четырех земляков.

Жлобинская фабрика инкрустации — единственное предприятие в стране, выпускающее художественные изделия, инкрустированные соломкой. Талантливые умельцы возродили древний народный промысел, и теперь шкатулки, сундучки, панно, украшенные причудливыми узорами из золотистой соломки, с удовольствием приобретают гости и жители нашей республики. Статья «ЖЛОБІНСКІ СУВЕЊІР» напечатана на 5 стр.

Исполнилось 50 лет талантливому белорусскому драматургу Андрею Макаенку. Это имя хорошо знакомо любителям театра во всей стране. Большой успех имели его пьесы «Извините, пожалуйста» и «Лявониха на орбите». Позиции драматурга-сатирика четко очерчены, оружием смеха борется он за нового человека, за его счастье, за построение коммунистического общества [«ЗБРОЯІ СМEXУ», 7 стр.].

ЗЗЯЕ ГРАНЯМІ ШКЛО

Ёсць у Прынёманскім краі рабочы пасёлак Бярозаўка. Славіцца ён сваімі майстрамі шкляных вырабаў.

Раніца. Над купаламі сасновых вяршынь плыве лёгкая дымка. Які прыгожы ўзыход сонца, колькі непаўторных адценняў навокал! Ці не іх падгледзелі скульптары шкла і ўвасобілі ў ззяючых бліках сваіх вырабаў?

Восенню ўспыхнулі полымем і ў золата апануліся бярозы, вядуць карагод проста ля карпусоў шклозавода «Неман». Схіліліся над плотам, над стаянкай веласпедаў. Многія рабочыя жывуць у навакольных вёсках і прыязджаюць на сваім транспарце. Цяпер гаваркі людскі паток імкнецца да прахадной. Пойдзем і мы...

Нараджаецца шкло ў састаўным цэху. Спачатку тут ачышчаюць і сушаць сыравіну, потым рыхтуюць з яе сумесь. У яе ўваходзяць кварцавы пясок, мел, сода, сульфат, паташ і ў меншай колькасці ішыя рэчывы. Колер шкла надаюць спецыяльныя дабаўкі. Вось з гэтай жоўтай масы, якая ўтрымлівае сярністы кадмій і селен, будзе выраблена чырвонае шкло. Сіні колер надаецца вокісам кобальту, базавы і фіялетава — вокісам марганцу. А для крышталю што бяруць?

— Будзеце знаёмы, — картуе майстар цэха Мая Пяткевіч, паказваючы на бачок, напоўнены ярка-жоўтай масай.

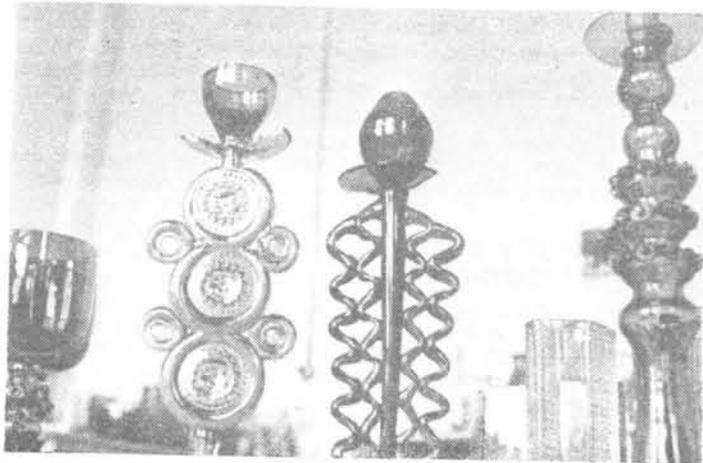
Зваранае па рэцэпту ў асобных печах шкло павінна затым прыняць канкрэтныя формы графіна, вазы, салатніцы, шклянкі... Тут і пачынаецца чараўніцтва.

Велізарная печ дышае полымем. Водблескі яго мудрагеліста сцелюцца па памосце, дзе завіхаюцца рабочыя-шкловыдзімалышчыкі. У руках у іх доўгія тонкія трубки. Кожная заканчваецца дачырвана напаленым шкляным шарам і таму здалёк нагадвае палаючы факел.

Паслухмяна вязкае шкло. Некалькі спрытных рухаў майстра, і яго прымае абрысы вана, вазы або фужэра. Хутка, быццам аладкі, «пшукца» плоскія падстаўкі для графінаў. Адбываецца гэта ў вокаімгненне. Шкловыдзімалышчык прыносіць на трубку распаленую масу шкла свайму напарніку. Той адразу нажніцамі патрэбны кавалак і адпраўляе форму пад прэс. Адтуль адразу ж выскоквае гатовы «блін». Астыўшы, ён і робіцца падстаўкай з сіняга шкла. Як проста, здаецца!

У баку ад памоста размясцілася брыгада рабочых. Узначальваеяма Георгіем Лянкевічам. Выдатна выкананыя ім фігуркі «Санча Панса і Дон-Кіхот», «Войжыкі», «Зубр» і ішыя вельмі падабаюцца пакупнікам. Сёння брыгада занята вырабам «Іаня». За імяну Георгій «лепіць» дваццаць — дваццаць пяць «коней», казачна прыгожых, грывастых. Лянкевіч, дарэчы, аўтар гэтай шкляной фігуркі.

Крыху далей — рабочае месца Анатоля Фядоркіна, дакладней яго творчая лабораторыя. Анатоль прыдумае для вырабаў шклозавода «Неман» зусім новыя малюны, якія нагадваюць «венецыянскую нітку». Распрацаваны старажытнымі майстра-

Вырабы нёманскіх майстроў.

мі прыём «венецыянская нітка» нікому ў свеце пакуль не ўдаецца аднавіць. Згублен сакрэт атрымання асабліва белага крэаліту, пры дапамозе якога старажытныя майстры стваралі гэтыя найтанчэйшыя ўзоры на шкле. Але трэба шукаць, трэба імкнуцца да ідэалу! І Анатоль Фядоркін вывучае прыём «венецыянская нітка» па спецыяльнай літаратуры. Ён ездзіў у Ленінград, у Эрмітаж, дзе захоўваюцца вырабы той далёкай пары.

Марудна паўзе стужка канвеера. Уздоўж яе — майстры. Хто заточыць край вырабу, хто ўпрыгожыць разным малюнкам, хто правядзе залаты абадок. А крапцунь крыштальную вазу рукі алмазчыка — зазьяе сонца ў кожнай яе грані!

Крышталёвых вырабаў шклозавод «Неман» выпускае параўнаўча з ішымі прадпрыемствамі не так многа, затое па каляроваму навіданому шкле займае першае месца ў краіне.

З гонарам паказвае новыя ўзоры старшы мастак Люд-

міла Мягкова. Іх многа — толькі сёлета завод асвоіў каля 250 новых відаў вырабаў.

«Неман» — марка вядомая. — Штогод мы адпраўляем да ста тысяч штук шкляных вырабаў. — гаворыць начальнік аддзела збыту Міхаіл Новікаў. — Сталовы бясколерны посуд купляюць у нас Англія і Данія, Афганістан і Фінляндія. А ў нашай краіне вырабы з маркай «Неман» атрымліваюць усюды. Вось цяпер грузім прадукцыю ў адрас Казахскай ССР. Затым адправім свае вырабы ў Корсакаў на Сахаліне і ў Петрапаўлаўск-на-Камчатцы. Завод выконвае заказы для чыгуначнага і марскога транспарту, для шахцёрскіх гарадоў. Словам, на моры, на сушы і пад зямлёй можна сустрэць вырабы «Немана».

— А ў небе?
— У небе? Мы і туды забраліся! У рэстаране «Сёмае неба», які абсталяваны на Астанкінскай тэлевежы ў Маскве, таксама ёсць наш посуд.
Л. ШУМАН.

НАРАДЖЭННЕ НАФТАГІГАНТА

Размешчаны на поўдзень ад Мазыра велізарны зямельны масіў літаральна ўсыпаны аб'ектамі, якія будуюцца. Адны з іх ужо апрацуюцца ў цэглу і бетон, для другіх толькі падрыхтаваны фундамент. Няспынна праяджаюць магутныя самазвалы, аўтацягачы, высока ў неба ўзнялі свае сталёныя «рукі» краны. Так выглядае прамысловая пляцоўка нафтапрацоўчага завода, які тут узводзіцца. З уступленнем у строй ён будзе буйнейшым сучасным прадпрыемствам па пярвочнай апрацоўцы «чорнага золата». Наперадзе — асноўныя будаўніча-мантажныя работы.

— Нафтапрацоўчы завод з усімі дапаможнымі службамі зойме прыкладна 250 гектараў. Побач з ім вы-

растуць карпусы спадарожных прадпрыемстваў — сажавага, бялковых вітамінаў, хімкаміната.

Па суседству з будучым нафтахімічным комплексам ствараецца магутная будаўнічая база. Яна ўключае расставорныя вузлы, розныя склады, уласны аўтапарк. На 180 кубічных метраў жалезабетону і канструкцый у год разлічаны камбінат зборнага жалезабетону.

Пройдзе час, і там, дзе цяпер працуюць муляры, бетоншчыкі, мантажнікі, кранаўшчыкі, разбягуцца ва ўсіх напрамках кіламетры розных труб, будуць пабудаваны прыёмныя рэзервуары і жалезабетонныя эстакады, узнімуцца цыгарападобныя тэхналагічныя ўстаноўкі.

Е. ЛУКОЎСКІ.

Калектыў завода зборнага жалезабетону Брэсцкага домабудаўнічага камбіната пастаўляе мноства вырабаў для будаўніцтва Брэсцкага мемарыяльнага комплексу. Рабочым гэтага прадпрыемства трэба выканаць ганаровы заказ — асноўную фігуру мемарыяла — галаву воіна. Цяпер у адным з цэхаў завода брыгада работнікаў Мінскага мастацка-вытворчага камбіната пад кіраўніцтвам лаўрэата Ленінскай і Дзяржаўнай прэміі народнага мастака СССР Аляксандра Кібальнікава вядзе работы па ўзвядзенню мадэлі манумента ў адну сёму ю яго велічыні. Пасля гэтага манумент па частках будзе вырабляцца на заводзе. НА ЗДЫМКУ: узвядзенне мадэлі манумента.

Фота В. ГЕРМАНА.

ЧЕРЕЗ газету «Голас Радзімы» шлем беларускім арганізацыям — Обществу дружбы с зарубежными странами, Товариществу по культурным связям с соотечественниками за рубежом, редакции газеты «Голас Радзімы» наш горячий товарищеский привет и наилучшие пожелания в связи со славной 53-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции, выдвинувшей героический белорусский народ в передовые ряды прогресса.

Пользуясь случаем, просим принять нашу искреннюю благодарность за оказываемое содействие в культурных связях с Родиной, которое мы чувствуем на каждом шагу в самых разнообразных аспектах.

По поручению редакции «Советского патриота»
Н. ПОПАНДОПУЛО,
главный редактор.

Бельгия.

ПОЗДРАВЛЯЕМ вас с большим праздником — 53-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции, осуществленной под руководством основателя и вождя Коммунистической партии В. И. Ленина, столетие со дня рождения которого в этом году отмечал весь прогрессивный мир.

53 года в историческом плане не такой уж большой срок. Но если посмотреть в плане человеческой жизни, то это — жизнь целого поколения. Что же выпало на долю тех, чьи судьбы все эти годы были неразрывно связаны с судьбой Родины?

Была Октябрьская революция, которая дала власть трудящимся. Была гражданская война, навязанная контрреволюцией. Затем интервенция 14 империалистических государств против молодой Советской республики. И из всех этих битв наш народ вышел победителем. Победил он и послевоенную разруху и голод. Построил свое государство, и когда, казалось, люди могли вздохнуть свободно, могли бы воспользоваться плодами своего труда, им снова пришлось взяться за оружие, чтобы изгнать гитлеровских оккупантов. Перед глазами встают развалины сотен городов, пепелища десятков тысяч деревень. Жители многих из них были сожжены живою, расстреляны, повешены. Об этом страшном времени напоминает и мемориальный

комплекс Хатынь, расположенный недалеко от Минска. И лишь после победоносного окончания второй мировой войны советские люди снова могли приступить к мирному труду.

Многим из нас, живущим в капиталистическом мире, посчастливилось побывать на Родине и своими глазами видеть те преобразования, которые произошли на нашей земле. И мы говорим о достижениях советских людей своим знакомым, рассказываем в письмах, показываем кинофильмы и фотографии. Пусть о советской действительности знает как можно большее число людей.

В заключение от себя лично и от имени наших многочисленных друзей хотим поздравить нашу Родину, всех советских людей, сотрудников редакции газеты «Голас Радзімы» и Белорусского товарищества с праздником Великого Октября.

Желаем всем вам крепкого здоровья, чтобы и впредь вы могли, не сбавляя шага, следовать по пути, указанному великим Лениным, чтобы как можно скорее достигли намеченной цели — построения коммунистического общества.

Надежда и Григорий
МАРТЫНЮКИ.

Канада.

ВИНШУЮ калектыў радкаці са святма Кастрычніка, жадаю шчасця, здароўя і вялікіх поспехаў у рабоце, якая ўсім нам, што жывуць на чужыне, прыносіць удзеху і радасць.

Атрымаў ад вас пасылку з кнігамі. Сярод іх «Сымон-музыка» Якуба Коласа, «Гарады Беларусі», апавяданні Міколы Дзусякова і «Альпійская балада» Васіля Быкава, якую вы ў «Голасе Радзімы» друкуеце цяпер на англійскай мове. Аповесць чытаюць мая дачка і ўнукі, а я захапіўся «Сымонам-музыкам» і прачытаў яго за некалькі вечароў, а верш Я. Коласа «Нёман» вывучыў напаміць. Вельмі шкада, што мае тутэйшыя сябры не ведаюць беларускай мовы, і ім цяжка падзяліць са мной маю радасць.

Калі вы ў сваёй газеце друкавалі раман «У час дня, ваша правасхадзіцельства», я акуратна збіраў і падшываў усё нумары. Атрымалася цэлая кніга. Яе прачытаў ўжо чатыры чалавекі, а на чарзе яшчэ некалькі. Раман вылікаў вялікую цікавасць, не раз абмяркоўваўся.

Вялікае вам дзякуй за вашы бласцэнныя падарункі.

Нядаўна мы мелі магчы-

масць убачыць Маскоўскі цырк на лёдзе, які цяпер знаходзіцца на гастролях у Канада. Гэта незабыўнае відовішча.

Мікалай ДУБАТОВКА,
Канада.

МИНУВШИМ летом группой членов Федерации русских канадцев я посетил Родину. Мы побывали в Москве, Минске, Ленинграде и в других городах. Затем я полтора месяца гостил у своих родственников.

Поездкой в Советскую страну я очень доволен. Это были прекрасные, радостные дни. Мне надолго хватит воспоминаний. За все это большое спасибо советским людям.

Федор ДАЦКЕВИЧ.

Канада.

ПРИВЕТ вам, белорусские друзья! Извините, что пишу плохо и неразборчиво — я совсем не получила образования. Но писать нужно, потому что невесело жить человеку без связи с Родиной.

Три года назад я побывала в Советской стране. Мы были во многих городах, в том числе и в Минске. От той поездки у меня остались самые приятные впечатления.

Мне уже 70 лет. Чувствую себя хорошо. Один раз в неделю посещаю занятия хора в доме ФРК. Там мы собираемся вместе со многими женщинами, поем русские песни, предаемся воспоминаниям. Так веселее проходит время.

Мне не дает покоя мечта еще раз увидеть родной белорусский край. Если буду здорова и все сложится хорошо, то обязательно приеду. Нет большего счастья, чем увидеть свою страну, своих людей, все знакомое с детства и родное.

Федора КОЛОМОЕЦ.

Канада.

ЗГУРЫСЦКАП групай «Русского голоса» я пабылаў на Радзіме. Гэта другая мая паездка ў Савецкі Саюз.

Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчынікамі за рубяжом і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» шчыра дзякуюць усім суайчынікам і прагрэсіўным арганізацыям землякоў, якія прыслалі свае віншаванні ў сувязі з 53-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Наш маршрут быў наступны. З Масквы адразу наіраваліся ў Ленінград, дзе прабілі тры дні. За гэты час аглядзелі Эрмітаж, Петрапавлаўскую крэпасць, у якой пагутавалі лепшыя сыны Расіі. Наша група ўсклала вянок на магілу ахвярам фашызму.

Наступныя гарады — зялёныя сонечныя Кіеў і сталіца Савецкай Беларусі Мінск. Гэты горад асабліва запомніўся многім членам групы, таму што ўсе беларусы, якія былі ў яе складзе, атрымалі магчымасць наведаць свае вёскі. Я таксама два дні гаціў у родных.

З Мінска хуткая птушка-самалёт даставіла нас у Крым. Ялта — вялізная здраўніца на беразе Чорнага мора. Цудоўны горад, акаймаваны гарамі і морам, спадабаўся ўсім без выключэння.

І, нарэшце, зноў Масква, у якой мы мелі магчымасць многае ўбачыць, а галоўнае — пабылі ў Крамлі і Маўзалеі Ул. І. Леніна.

Ва ўсіх, хто наведаў СССР, шмат добрых уражанняў. Мне асабіста больш за ўсё спадабалася тое, як у Савецкім Саюзе выхоўваюць дзяцей. Яны растуць культурнымі, адукаванымі людзьмі, здольнымі будаваць лепшае жыццё на зямлі. Аб гэтым я раскажу ў нашым клубе.

П. ГАУРЫЛОВІЧ.

ЗША.

ПАВЕДАМЛЯЮ вам, дарагія сябры, што я ўжо вярнуўся дадому, да сваёй сям'і.

Зразумела, пасыпаліся пытанні: «Як там? Як жывуць людзі? Ці ўсім забяспечаны?» На кожнае такое пытанне я стараўся даць найбольш поўны адказ, каб атрымалася правільнае ўяўленне аб жыцці беларусаў.

Асабліва радаваўся мой сын: «Добра, бацька, зрабіў, што пабылаў на Радзіме. — гаварыў ён. — Наўрад ці хто-небудзь цяпер асмеліцца мне сказаць, што ў Беларусі людзі жывуць дрэнна, што ім няма чаго есці і няма ў што апранацца».

Цяпер у нас з ім адна мара: паехаць у Беларусь удваіх, а можа і яшчэ з кім-небудзь з нашай сям'і.

Юсіф САРОКА.

Англія.

Зімовы дзень.

Фота М. МІНКОВІЧА.

ВЫСТАўКА МАСТАЦКІХ ФАТАГРАФІЙ

У Цэнтральнай выставачнай зале Масквы адбылася выстаўка «Наша Радзіма ў мастацкіх фатаграфіях». З многіх тысяч работ, прадстаўленых фатажурналістамі краіны, было адобрана 1500 твораў 480 фатамайстрав.

Выстаўка ў Манежы — гэта шырокая фотаніарама жыцця краіны на розных этапах яе сацыялістычнага будаўніцтва, у якой адлюстраваны выдатныя перамогі нашага народа ў гады вайны і мірнай працы, вялікая дружба народаў СССР, інтэрнацыяналізм савецкіх людзей, іх імкненне да міру.

У экспазіцыі шырока былі прадстаўлены работы беларускіх фатамайстрав. Гэта фатаграфіі, прысвечаныя тэме Вялікай Айчыннай вайны: М. Ананіна «Праклён вайне» і «Званы Хатыні», В. Бараноўскага «Ля брацкай магілы», Ю. Іванова «Герой вайны», Л. Пашковіча «Брэсцкая крэпасць».

У творчасці беларускіх майстрав фатаграфіі вялікае месца займае родная прырода. Захапленне наведвальнікаў выклікала такія работы, як «Мароз і сонца» і «Азёрны бераг» В. Бараноўскага, «За ваколіцай» В. Мяснішча, «Падлітра восені» В. Ждановіча, «Да вясны» і «Домік на ірзёску» Г. Бяліцкага.

Экспанаваліся работы беларускіх майстрав фатаграфіі Л. Прэса, В. Брадзіхіна, В. Калодна, В. Дубіні, З. Пазняка і іншых.

РОЗНЫ ЛЁС

Розны лёс закінуў далёка за межы роднай Беларусі былых хіжароў Драгічынскага раёна Аляксандра Антончыка і Соф'ю Углярніцу.

Сорак два гады таму назад Аляксандр Антончык пакінуў палескую вёску Сулічэва і з былой Заходняй Беларусі адправіўся за акіяна па лепшую долю. З той пары ён жыве і працуе ў Канадзе.

Соф'я Углярніца лепшую долю ў верасні 1939 года прынесла Чырвоная Армія. У 16 год яна паступіла ў педвучлішча, але пачалася вайна, і яе разам з іншымі беларускімі юнакамі і дзяўчатамі гітлераўцы вывезлі ў няволю. Спачатку

дзяўчына працавала на прамысловым прадпрыемстве ў Германіі, а потым была адпраўлена ў Галандыю капаць акопы. Там яна выйшла замуж і засталася на радзіме мужа.

Але ўвесь час і Аляксандра Антончыка і Соф'ю Углярніцу не пакідала думка аб Радзіме, аб Беларусі. Усё часцей і часцей яны марылі аб паездцы сюды. У гэтым годзе іх мара здзейснілася.

Сёлета С. Углярніца двойчы наведала Радзіму. Першы раз з турысцкай групай яна пабывала ў розных гарадах нашай краіны, у тым ліку і ў Мінску, бачыла, як савецкія людзі адзначалі 100-гадовы юбілей Ул. І. Леніна. «Надоўга застанецца ў памяці дэманстрацыя працоўных, — піша Соф'я Углярніца. — Мы бачылі шчаслівых і радасных людзей, іх рашучасць

працаваць для перамогі камунізма».

Аб другой паездцы, на гэты раз з мужам, С. Углярніца пісала: «Шчыра прызначна, не пазнала я сваёй роднай вёсцы Гуркі і навакольных вёсак. Яны забудаваны новымі дамамі. Куды б мы ні заходзілі — усюды нас гасцінна сустракалі, у кожным доме мы бачылі дабрабыт і дастатак».

Такія ж добрыя словы аб нашым жыцці выказвае і Аляксандр Антончык. Зямляк пабываў у Маскве, Волгаградзе, Кіеве, Мінску, Брэсце, Пінску. «Проста не верыцца, — прызнаецца ён, — што ўсяго 25 гадоў таму назад па краіне пракацілася вайна. Сваё агульнае ўражанне магу выказаць так: Радзіма як бы памаладзела за той час, пакуль я яе не бачыў. Я ўсім сэрцам рады і ганаруся тым, што мой народ заваяваў і ўстанавіў у сябе Савецкую ўладу — ўладу рабочых і сялян».

Івана Баса ў Аргенціну паклікалі жончыны браты. Яны

абяцалі Івану за акіянам «і жыццё салодкае, і работу добрую, і кватэру зручную».

«Падумаў, куды едзеш, ад чаго б'яжыш», — гаварылі аднаваскоўцы. «Відаць, з глузду з'ехаў чалавек», — заключылі землякі Івана Баса, калі ён разам з жонкай і дачкой Ларысай адправіўся ў далёкае падарожжа.

Жыццё за акіянам аказалася зусім не салодкім. Першыя сумненні закраліся ў душу, калі ён убачыў, у якіх умовах жывуць жончыны браты. «Ці ж можна параўнаць іх аднапакоевыя куты ды яшчэ зробленыя з фанеры, з маёй былой хатай?» — думаў Іван. Не проста было знайсці работу. З цяжкасцю ўладкаваўся на мэблеву фабрыку, а плата была вельмі нізкай. Яшчэ меней атрымлівала яго жонка Надзея, якая працавала швачкай у прыватным атэльэ. Гэтых грошай хапала толькі на тое, каб сціпла апрануцца і пракарміцца.

Усё часцей і часцей думала-

ся аб тым, што трэба вярнуцца дадому, а потым прыйшло і цвёрдае рашэнне.

— Мы выцягнулі цябе з той галечы, а ты назад ірвешся, — абурыліся сваякі.

І Іван зразумеў, што яны не ведаюць праўды аб Савецкай краіне, а вераць антысавецкай прапагандзе. Іван Бас вярнуўся нядаўна на Радзіму.

Доўгі час не ведала праўды аб сваёй краіне і Алена Дорах. Яе, як і Соф'ю Углярніцу, фашысты вывезлі ў Германію. Там яна засталася пасля вайны. Калі ў першы раз збіралася наведаць Радзіму, яе адгаворвалі, палохалі, выдумлялі ўсялякія небыліцы.

Дома А. Дорах пабывала ўжо некалькі разоў.

Малы расказалі аб лёсе чатырох нашых суайчынікаў. Пры розных абставінах пакінулі яны Радзіму, але ў іх сэрцах ніколі не згасала гарачая любоў да сваёй зямлі, пацудоў горадсці за яе вялікія поспехі.

І. КАВАЛЕЎ.

ЗБРОЯЙ СМЕХУ

АНДРЭЮ МАКАЁНКУ 50 ГОД

П'сьменнік абраў сваёй зброяй смех. І з поспехам карыстаецца гэтай зброяй вострае ўжо чвэрць стагоддзя.

Гарэзліва ўсміхнуўся сам, да слёз насмяшыў адных, абудзіўшы ў іх сэрцах абурэнне высмеянай заганаі, быклікаў нервовы смяшок у другіх, якія пазналі сябе ў вобразях абатульненых, і крывую ўхмылку ў трэціх, што адчулі небяспеку. Такія ўласціваці смеху.

Чвэрць стагоддзя ідзе Андрэй Макаёнак поруч са смехам — добразычлівым і паблажлівым, выкрываючым і злым, як таго патрабуе значнасць з'явы, якая высмейваецца.

Сёння яму — пяцьдзесят. Ён прыйшоў у літаратуру з нескладанай, але трывалай, насычанай жыццёвым вопытам біяграфіяй. Сялянская сям'я з дзяцінства прывучыла яго да працы, гады Вялікай Айчыннай вайны выхавалі ў ім стойкасць байца і душэўную мужнасць грамадзяніна. А затым былі і камсамольская работа, якая патрабуе няспыннага гарэння, і вялікія клопаты народнага судзі, таму што асоба, якая мае такія паўнамоцтвы, асабліва неабходны ўдумліваць, калі хочаце, мудрасць.

Пасля заканчэння партыйнай школы — работа рэдакцыйная. Спачатку — у «Волжыку», а значна пазней — у часопісе «Нёман», у якасці галоўнага рэдактара.

Адночы, хутка пасля вайны, зусім малады аўтар прачытаў у Саюзе п'сьменнікаў сваю аднаактовую п'есу. Было зразумела: у літаратуру ідзе таленавіты чалавек. Так пачалося знаёмства з драматургам Макаёнкам. Яно замацавалася яго кароткімі п'есамі «Перад сустрэчай» і «Жыццё патрабуе».

Знаёмства працягвалася пры пастаўцы п'есы «На доўгі светку» ў купалаўскім тэатры — падзея, немалаважная для любога драматурга.

Сатырычная камедыя «Выбачайце, калі ласка» — гэта не толькі замацаванне знаёмства, а сапраўдны, буйны поспех. З падмосткаў тэатра Янкі Купалы яна перайшла на сцэны многіх тэатраў краіны. Такім жа трыумфальным было шэсце п'есы «Лявоніха на арбіце».

Беларуская літаратура набыла яркі сатырычны талент.

Андрэй Макаёнак паражае смехам непрыцяглаў нашага жыцця, чалавечкаў з нячэстымі рукамі і думкамі. У яго творах сцвярджаецца непаўнінасць ідэй, якія рухаюць наша грамадства да высокага здзяйсненняў.

Макаёнак — майстар рэалістычнага паказу. Ён працягвае рэалістычны традыцыі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Кузьмы Чорнага, традыцыі сатырычнай драматургіі старэйшага свайго сучасніка Кандрата Крапівы.

Шэсце п'ес з васьмі, напісаных А. Макаёнкам, ідуць карэньнямі ў глыбіню жыцця калгаснай вёскі, хаця праблематыка іх куды больш шырокая. І гэта знамянальна — аўтар пазнае, знаходзіцца на перадавых пазіцыях нашай стваральнай працы, на ўчастках, дзе пераадоўваецца найбольшыя цяжкасці.

У апошні час А. Макаёнак апублікаваў дзве новыя п'есы «Трыбунал» і «Зацюканы апостал». «Трыбунал» вяртае нас да незабыўных часоў усенароднай гераічнай барацьбы з фашызмам. П'еса расказвае аб трагедыі вялікай сям'і: ёсць, здавалася б, неабвержныя доказы, што

гаспадар яе служыць фашыстам. І яго судзіць уласны дом, жонка і дзеці. Сведчанне сувязі з партызанамі прыходзіць занадта позна — гіне сын Валодзя, так і не даведаўшыся, што бацька невінаваты...

«Літаратар не кандытар, не касметык, не весялун; ён чалавек абавязаны, законтрактваны ўсведамленнем свайго абавязку і сумлення».

Гэтыя словы ўяўляюцца няабачна напісанымі на драматургічным шчыце А. Макаёнка.

У чым цяжкасць работы сатырыка? Выкрываючы і паказваючы заганы і недахопы, ён быццам робіць аперацыю сабе: асудзіўшы асобных людзей і іх учынкі, як член нашага грамадства, у першую чаргу робіць балюча сабе. Бо, але ў імя здароўя. Аднаго і ўсіх, чалавека і грамадства.

Андрэю Макаёнку сёння пяцьдзесят. Чвэрць стагоддзя ён дастойным чынам удаканальвае сваё драматургічнае майстэрства.

Няма сумнення, што многія і многія людзі, разам са мной і завочна, з пачуццём сапраўднай павагі паціснучы юбіляру руку.

За працу.
Сённяшнюю і заўтрашнюю.
Максім ЛУЖАНІН.

*

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР за заслугі ў развіцці савецкай літаратуры і ў сувязі з пяцідзесяцігоддзем з дня нараджэння п'сьменнік Андрэй Макаёнак узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

вершы маладых

Сяргей ЗАКОННИКАУ

*

Воблакаў пушыстых парашуты
На траву садзяцца за сялом.
Ападае вецер, расчыркнуты
Ластаўчыным тоненькім

крылом.

Пахне сонцам выспелае поле...
Я іду. Гляджу. І зноў іду.

Кожны дзень шукаю сваю
долю,
І, напэўна, толькі тут знайду.

*

Калосся таемны плёскаць...
Да загарэлай рукі
Хіляць свае палёсткі
Сінія васількі.

Коннікаў хор шматгалосы
Плыве па хвалях ракі.
Уплятаюцца ў лёгкія косы
Сінія васількі.

Ну, як тут са сцэжкі
не збочыць!

Навокал такі блакіт...
Цвітуць васількамі вочы,
Як вочы, цвітуць васількі.

Алег САЛТУК

*

Я шчаслівы сёння, як ніколі,
І багаты, скарбы вунь — бары.
За гарадам, за жытнёвым
полем

Гай дзяцінства золатам гарыць.
Я іду. Іржэўнік пад нагамі,
Не шкадую модных чаравік.
А над вёскай, возерам, стагамі
Жураўліны, развітальны крык.
Журавоў на поўдзень гоняць
зімы.

Я ж адсюль нікуды не хадок.
Тут маёй вялікае Радзімы
Дарагі да скону мне куток.

Святлана ЛОБАЧ

Сустрэча

«Добры дзень, ці здарова!»
— Ой, маўчы, што й казаці...

Праганяе карову
Кожнай раніцы маці.
То ісці за вадою,
То скаціну дагледзець...
У кубак мне сырадою
З пышнаю пенай нацэдзіць.
— Пі, яшчэ не астыла...
Бач, якая худая...
На руках яе жылы,
Як дарога лясная.

— Паляжы шчэ, дачушка,
Што рабіць табе зранку!
Жар у печы загушкаў
На патэльні мацанку.
І бліны ляжаць горкай
На бялюткай сурвэце...
Мне зрабілася горка,
Што адна ты на свеце,
Што ў вайну пахавала
Майго бацьку і брата...
Я так рэдка пісала...
Ты даруй, вінавата.

«ПЯЦЁРА АДВАЖНЫХ»

Машына набліжаецца да Нёмана. Справа і злева — лес. Ёсць толькі адно выйсце — фарсіраваць раку. Амфібія сходу ўразаецца ў ваду. Уздымаюцца за бартамі хвалі...

Дзёржкія ўцікі на амфібіі — гэта сцэна з фільма «Пяцёра адважных», які здымае на студыі «Беларусьфільм» рэжысёр Леанід Мартынюк на сцэнарыю Алеся Асіпенкі.

— Фільм наш прыгодніцкі, — гаворыць Л. Мартынюк. — Рамантызацыя карціны апраўдваецца тым, што ў аснове стужкі расказ хлопчука пра падзвігі свайго бацькі і яго сяброў у час Вялікай Айчыннай вайны.

Трэба адзначыць, што фільм «Пяцёра адважных» — работа дэбютантаў. Гэта дэбют у кіно п'сьменніка Алеся Асіпенкі.

кампазітара Льва Абеліўвіча, аператара Юрыя Шалімова, мастака Уладзіміра Ароніна, урэшце, гэта першая стужка для дзяцей, якую стварае Леанід Мартынюк.

Да дэбютантаў можна далучыць і маладога арыста, выпускніка Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута Юрыя Раішэўнікава. Здымаюцца ў карціне таксама народная артыстка рэспублікі Стэфанія Станюта, Павел Кармунін і іншыя. Але галоўныя выканаўцы — дзеці: мінскія школьнікі Таня Шчыгельская, Косця Лянейскі і Саша Прымака, хлопчык з Літвы Райма Баніцвіс, які здымаецца разам з бацькам — вядомым літоўскім артыстам Данатасам Баніцвісам, і масквіч Лёня Шапалёў.

НЕСЦЕРКА ІДЗЕ Ў АПЕРЭТУ

Вядомая беларуская камедыя «Несцерка», якая востра ўжо шмат гадоў не сыходзіць са сцэны тэатраў рэспублікі, зноў ідзе сваё другое жыццё ў жанры аперэты. Драматургі Віталій і Артур Вольскія цяпер працуюць над лібрэта, а музыку напіша Дзмітрый Смольскі. Многімі навінкамі папоўніцца ў бліжэйшы час рэпертуар тэ-

атраў, аркестраў і хораў нашай рэспублікі. Свой першы балет «Іграй, батлейка» стварае Лей Абеліўвіч. Новую соіту перадае народнаму аркестру Рычард Бутвілоўскі. Музыкант і кампазітар Алег Янчанка піша канцэрт для скрыпкі з аркестрам, а Яўген Глебій — аперэту.

ПЕСНЯ РОДНАЙ ЗЯМЛІ

У кнізе водгукў на юбілейнай выстаўцы Барыса Звінаградскага, прысвечанай 50-годдзю яго творчай дзейнасці, рабочыя аднаго з гомельскіх заводаў пакінулі такі запіс: «Сапраўднае мастацтва такое, калі яно хвалюе пачуцці. З задавальненнем глядзелі, Барыс Фёдаравіч, вашы пейзажы. Яны — нібы песня роднай зямлі».

Творчасць заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Б. Звінаградскага цалкам звязана з Гомельшчынай. Да нас, на жаль, не дайшла даваенная творы мастака — іх разграбілі гітлераўскія акупанты. Але і тое, што зроблена за апошнія дзесяцігоддзі, дае падставу гаварыць аб Звінаградскім як аб майстру беларускага пейзажу. Сціплыя, без знешніх эфектаў, яны вызначаюцца праўдзівацю, рэалізмам, шчырасцю пачуццяў. А колькі ў іх лірызму, характава, прасторы! У простым, непрыкметным матыве мастак зна-

ходзіць тое адзінае гучанне, якое ўражае глядача. Своеасаблівае і кампазіцыйнае рашэнне пейзажаў мастака.

Барыса Звінаградскага называюць песняром Сожа. Сапраўды, добрая палова яго работ прысвечана рацэ-прыгажуні, рацэ-працаўніцы: «Ля прыстані» (1947), «Прыстань на рацэ Сож» (1948), «Вясна. Баржы» (1949), «Сож ля суднарамантага завода» (1951), «Земснарад на Сожы» (1954), «Сож. Лёд пайшоў» (1960).

Адным з лепшых палотнаў мастака з'яўляецца «Сож. Вялікая вада». Ад карціны павявае раздоллем, эпічнасцю. Выдаецца «Іскусство» выпусціла паштоўку, на якой адлюстравана гэта работа.

— Кожны раз перадамной, — гаворыць Барыс Фёдаравіч, — ва ўсёй складанасці паўстае задача — у пейзажы перадаць нашу рэчаіснасць.

Работа мастака «Вясна Палесся» — выдатная ілюстрацыя

да гэтых слоў. Гэта не проста пейзаж. «Вясна Палесся» расказвае аб тым, як савецкія людзі ператварылі дрыгву ва ўраджайныя палаткі, як некалі глухі куток беларускай зямлі стаў краем новабудоўляў.

Б. Звінаградскі шмат сіл аддае прапагандзе мастацтва. Сотні гамельчан былі слухачамі факультэта выяўленчага мастацтва пры Палацы чыгуначнікаў, якім доўгі час кіраваў Барыс Фёдаравіч.

...Халодны вецер зрывае з дрэў пажоўклае лісце. Паволі кружачыся, злятае яно на дол. Кроплі расы блішчаць на кволых кветачках верасу. Высокі ударлявы чалавек, нахіліўшыся над мальбертам, кладзе мазок за мазком на палатно. 74-гадовы мастак спышаецца «схаліць» непаўторныя фарбы. Чарговая работа Барыса Звінаградскага — зноў адлюстраванне паэтычнай прыгажосці і характава роднай зямлі.

М. ДАНИЛЕНКА.

У Мінскім тэатры юнага глядача адбылася прэм'ера п'есы Канстанціна Губарэвіча «Мядовы месяц». НА ЗДЫМКУ: артысты Ю. Палосіна і Л. Улашчанка, занятыя ў спектаклі.

Фота І. АРОЦКЕРА.

Помнікі Беларускай архітэктуры

Мінск. Бернардынскі касцёл. XVII—XVIII ст. ст.

ЖЫВАЯ ГІСТОРЫЯ

Багата Беларусь лясамі, рэкамі, азёрамі, маліўнічымі прыроднымі ландшафтамі. Але ці ёсць на тэрыторыі густанаселенай індустрыяльнай рэспублікі месца, дзе завуць непалаханым чалавекам птушкі і звыры? Ці захаваліся старажытныя пушчы, паркі? Той, каго хваляюць гэтыя пытанні, з цікавасцю прачытае кнігу «Помнікі прыроды Беларусі», якая выйшла нядаўна ў выдавецтве «Ураджай». Кніга расказвае аб унікальных мемарыяльных масівах, асобных дрэвах, якія нагадваюць нам аб вядомых людзях, аб помніках садова-паркавага мастацтва, аб дзівосах прыроды, якая захавала своеасаблівыя геалагічныя помнікі.

Жамчужнай запаведных месцаў Беларусі па праву лічыцца Белаведская пушча. Гэты ўчастак старажытнага лесу працягнуўся на 70 кіламетраў з поўначы на поўдзень, займаючы ў басейнах Буга і Нарава плошчу каля 80 тысяч гектараў. Незвычайнае спалучэнне раслін, прадстаўнікоў поўдня і поўначы, прыморскага і кантынентальнага клімату — характэрная асаблівасць пушчы.

Больш за ўсё вядома пушча зубрамі — сучаснікамі мамантаў... Першы ўспамін аб пушчы адносіцца да IX стагоддзя. Тады лясны масіў пачынаўся ад берагоў Балтыкі і працягваўся далёка на поўдзень. У ім жылі туры, гарпаны, зубры, ласі, алені, дзюны, мядзведзі. Сучасная Белаведская пушча — толькі маленькія часткі некаторых велізарных масіваў. Назва яе паходзіць ад вартавой ве-

жы — «Белая вежа», пабудаванай князем Уладзімірам Валынскім пры зліцці рэк Лясной і Белай.

У мінулыя часы на пушчу глядзелі то яе на кладаўку, багату зверамі; блізкасця высякаліся дрэвы, знішчалася дзічына. Толькі за адзін выезд рускага цара і яго світы ў 1860 годзе ва ўрочышчы Грыбавец было знішчана 28 зуброў, 96 ласоў і многа іншых звыроў. Незлічоны ўрон нанеслі пушчы вайны Напалеона, гітлераўскія захопнікі.

Аднак ранейшае аблічча пушчы захавалася да гэтага часу. Асобныя дрэвы тут маюць па 600—700 год. Маліўнічыя пейзажы, багаты жывёльны свет прыцягваюць сюды многіх аматараў прыроды. Штогод пушчу наведаюць больш за 100 тысяч турыстаў.

Барэзнікі дзяржаўны запаведнік арганізаваны пры Савецкай уладзе. У 1925 годзе ў ім было 20 ласоў, 10 мядзведзяў, 3 дзікі і некалькі дзесяткаў баброў. Цяпер ласі, дзікі, бабры налічваюцца сотнямі. Мядзведзі — таксама не рэдкасць. Усяго тут жыў 48 відаў млекакормячых, 150 відаў птушак, а ў рэках і азёрах — больш за 20 відаў рыб.

Свіцязь — возера карставога паходжання. Плошча яго каля 170 гектараў. Возера акружана лесам кіламетравай шырынні. Вада Свіцязі крыніцальна чыстая, бледна-зялёная, з пячотным блакітным адценнем. У лясны сонечны дні возера праглядаецца да самага дна, усланага пяском. Вядома яно далё-

ка для менамі Беларусі ўжо даўно — славу яму стварыў вядомы польскі паэт Адам Міцкевіч. Празвішча-навукова-выя сцверджанні геологаў аб тым, што возера ўтварылася ў выніку правалу чацвёрцічных адкладанняў у падаемнай пустэты паўвыпа Інтэрпротуюцца Адамам Міцкевічам у баладзе «Свіцязь».

З імем вядомага польскага паэта звязаны легендарны «дуб Адама Міцкевіча», які знаходзіцца непаладзёк ад Свіцязі, у вёсцы Шчорсы Наваградскага раёна. Паводле падання, паэт любіў адпачываць пад гэтым дубам. Цяпер дрэва ахоўваецца як помнік прыроды.

У Кобрынскім раёне два шматліковыя возеры, якія называюцца «Сувораўскімі дубамі». У памяці народнай яны засталіся як сведкі славы рускай зброі і таксама ахоўваюцца дзяржавай.

Ахоўваюцца і лясныя насаджэнні ў наваколлі хутара Алічынцы — рэдкімі народна-пага песняра Беларусі Якуба Коласа. Вакол хутара Дзяржынава, дзе нарадзіўся і правёў дзяціства выдатны рэвалюцыянер Фелікс Дзяржынскі, захоўваецца мемарыяльны ўчастак лесу. Гэта ўсходняя ўскраіна Налібоцкай пушчы, непадалёк ад гарадскога пасёлка Івянец.

Кніга расказвае аб гісторыі і сучасным стане 19 садова-паркавых комплексаў рэспублікі. Найбольш цікавая гісторыя дзяржаўнага парка культуры і адпачынку ў Гомелі — аднаго з прыгажэйшых у краіне, парк саінаторыя «Нясвіж» і іншых. Заклучаны раздзел кнігі прысвечаны помнікам геалагічнай гісторыі рэспублікі.

А. СЫЧОУ.

ЛЕЎ ТАЛСТОЙ У ЧЫЛІ

У адным з букіністычных магазінаў Сант'яга маю ўвагу прыцягнула вельмі пашарпаная ад частага чытання кніга. Асцярожна ўзяўшы яе з паліцы, я са здзіўленнем прачытаў: «Ф. Санцівач. Заліскі талстоўца». Ніжэй стаяла: «Гісторыя стварэння талстоўскіх калоній у Чылі». Вярнуўшыся дамоў, я сеў за кнігу і не адрываючыся прачытаў яе. У кнізе расказвалася аб далёкіх гадах канца XIX стагоддзя, калі ў Чылі, за тысячы кіламетраў ад Расіі, з'явіліся своеасаблівыя калоніі, якія насілі імя рускага пісьменніка. У краіне было створана тады некалькі такіх калоній: у Сант'яга, Кансепсьёне, Вальпарайса і радзе іншых гарадоў. У іх уступалі звычайна прадстаўнікі чылійскай інтэлігенцыі — пісьменнікі, філосафы, мастакі, гісторыкі, якія ставілі сваёй мэтай вывучэнне ідэй Талстога. Спачатку каланістаў больш прыцягвалі філасофскія погляды Талстога, але потым яны звярнуліся да яго літаратурнай творчасці. У калоніях былі свае школы, бібліятэкі, чытальні. Амаль усе творы вялікага рускага пісьменніка, якія выходзілі ў Расіі і ў іншых краінах, былі набыты гэтымі бібліятэкамі.

Праз некаторы час пасля знаёмства з кнігай мне ўдалося сустрэцца з яе аўтарам — заснавальнікам першай у Чылі калоніі талстоўцаў, лаўрэатам Нацыянальнай прэміі ў галіне літаратуры Ф. Санцівачам.

Каля невялікага доміка, што стаяў у глыбіні густага цяністага саду ў наваколлі горада Вальдзівія, мяне сустрэў яго гаспадар, дужы, нягледзячы на

свае семдзесят пяць гадоў, стары. Пісьменнік правёў мяне ў маленькі, з двума вокнамі, пакой, які з'яўляецца яго кабінетам. Усе сцены пакоя былі застаўлены стэлажамі, галоўнае месца на якіх адведзена творам Талстога на розных мовах свету. На стале, каля масіўнага чарнільнага прыбора, — бюст Льва Мікалаевіча, на сценах — некалькі яго партрэтаў.

Творы Талстога, паводле слоў Санцівача, былі ў Чылі сапраўдным адкрыццём. У іх шукалі і знаходзілі адказы гітаральна на ўсе пытанні. Яго кнігамі зачытваўся. Цяпер цяжка сказаць, у каго ўзнікла ідэя стварыць калонію, дзе можна было б жыць па прынцыпах і правілах, што былі выпрацаваны Талстым. «На жаль, нам не ўдалося захаваць гэтыя калоніі да цяперашняга часу, — гаворыць Санцівач, — але ў нейкай ступені мы дабіліся сваёй мэты — абудзілі ў Чылі любоў да творчасці Талстога».

Мне не раз даводзілася быць у чылійскіх сем'ях, і не толькі ў сталіцы краіны — Сант'яга, але і ў правінцыі. І ўсякі раз я пераконваўся ў справядлівасці слоў старога пісьменніка. Калі ў доме ёсць хоць бы некалькі дзесяткаў кніг, вы абавязкова знойдзеце сярод іх «Анну Карэніну» або «Вайну і мір», «Уваскрэсенне» або «Казакаў», не гаворачы аб кніжных магазінах, дзе заўсёды можна ўбачыць творы вялікага рускага пісьменніка.

У далёкім Чылі ведаюць і любяць Льва Талстога.

А. МЕДЗВЯДЗЕНКА.

ПАШТОВЫЯ МІНІАЦОРЫ

З выпадку 100-гадовага юбілея У. І. Леніна паштовыя мініацоры, прысвечаны гэтай слаўнай даче, выпущаны і ў іншых краінах свету. У Афрыцы такіх маркі выдадзены ў Камеруне.

Малі, Сенегале, Рэспубліцы Чад, Самалі, Майрытаніі, Рэспубліцы Верхняя Волта, Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы, Ленінскай маркі выданы ў Індыі, Лаосе...

Рэспубліка Сенегал выпусціла ў свет не толькі марку, але і прыгожы блок з партрэтамі Льва. На марках Сомалійскай рэспублікі — фрагменты вядомых карцін пра У. І. Леніна.

Выдадзена ленінская марка і ў Фінляндыі, а ў Швецыі ў дні юбілея паштовы музей наладзіў спецыяльнае галінае. На італьянскім спецыяльным партрэт Льва. На праграмаванню філатэлістаў спецыяльнае ленінскае паштовае правадзіла на працягу твора і адно з паштовых аддзяленняў Заходняга Берліна.

Л. КОЛАСАУ.

СПОРТ

ВИТАЛЬ ПАРХІМОВІЧ — ЧЭМПІЁН СВЕТУ

У амерыканскім горадзе Фініксе закончыўся 40-ы чэмпіянат свету па стралковым спорце. Галоўнымі канкурэнтамі савецкіх спартсменаў былі амерыканскія снайперы, якім дапамагалі «родныя сцены». Ва ўпартай барацьбе стралкі з СССР апарэдылі амерыканскую каманду, заваяваўшы 41 медаль, 19 з якіх — залатыя.

Выдатнага поспеху дабіўся на гэтых спаборніцтвах мінчанін Віталь Пархімовіч. Ён папоўніў сваю калекцыю адразу 12 медалямі: 6 залатымі, 4 сярэбранымі і 2 бронзавымі. Тамога поспеху не дабіваўся да яго ніводны беларускі стралок. В. Пархімовіч удастоены звання заслужанага майстра спорту.

У ГОНАР ГЕРОЯ

У Гомелі 250 маціейных барцоў-юніёраў класічнага стылю з усіх буйноў пашай ірэйны прынялі ўдзел ва ўсеагульным турніры, прысвечаным памяці Героя Савецкага Саюза Т. Барадзіна — гомельскага партызана-падпольшчыка. У часе фаніцкай акупацыі, працуючы ў варожай друкарні, ён арганізаваў друкаванне антыгітлераўскіх лістовак, бланкаў і дакументаў для народных месціцаў, удзельнічаў у радзе смелых дыверсій супраць ворага. Гестапаўцы схавалі адважнага патрыёта і пасля зверскага гатаванняў забілі.

У ходзе трохдзённай упартай барацьбы галоўны прыз імя Т. Барадзіна заваяваў гамельчанін Уладзімір Нячаў.

Мемарыял імя Барадзіна стане традыцыйным.

ГІМНАСТКІ ЗЬЯРУЦА У МІНСКУ

Кангрэс Міжнароднай федэрацыі гімнастыкі на сваім пасяджэнні ў Любляне вырашыў правесці жаночы чэмпіянат Еўропы 1971 года ў сталіцы Беларускай рэспублікі — Мінску. У гэтым рашэнні — прызнанне добрых традыцый і выдатных поспехаў беларускай гімнастыкі.

Гімнастка. Фотазвод А. ГЛІНСКАГА.

ГУМАР

— Ну як? Пашылі вам да новага касцюма дзве пары штаноў?

— Так.
— І вы задаволены?

— Вельмі. Толькі крыху гора.

— Паглядзі, мамачка, у гэтага дзядзі на галаве ніводнага воласа.

— Не гавары так гучна, дзядзя можа пачуць.

— А ты думаеш, што ён аб гэтым не ведае?

— Ці заўважылі вы, што з

гэга часу, як вынайздзены аўтамабілі, людзі сталі куды больш сумленныя?

— Чаму?
— Амаль зусім зніклі крадзкі...

Стары акцёр выхваляўся некалькімі дзясцімамі перад маладымі:

— Што вы ведаеце аб сапраўдным поспеху? Раней гледачы ўзлелі цяніцы акцёраў. Памягваю, у час аднаго канцэрта гледачы выпрагі коней з маймі каляскамі. Ці ж цяпер здольны на такое!

— Не кажыце, — адказаў

адзін малады акцёр. — Нядаўна ў час канцэрта ў мяне ігралі машыны...

Маленькія камарыкі разгуляліся, мама-камарыха ніяк не магла іх суніць. І тады яна сказала:

— Слухайце, дзеткі, калі вы будзеце цэлы тыдзень добра сябе паводзіць, не будзеце свавольнічаць і біцца, я ў нядзельню палячу з вамі на пляж.

Маленькія камарыкі адразу ж сціхлі. Вядома, што ўсе дзеткі — ласуны.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.